

IV. MEHMED DÖNEMİ

IV.MEHMET DÖNEMİ ISLAHAT ÇALIŞMALARI

- IV.Mehmet yönetimi annesinin ve vezirlerin elinden aldıktan sonra devletin kötü gidişine son verebilmek için güvendiği devlet adamlarını göreve getirdi.
- IV. Mehmet'in görevlendirdiği bazı devlet adamları ve yaptıkları ıslahatlar şunlardır.

Tarhuncu Ahmet Paşa

Çoğunlukla maliye alanında ıslahatlar yapmıştır. Devletin en önemli sorununun gelir-gider dengesizliği olduğunu düşünüyordu. Has ve zeamet gelirlerini doğrudan hazineye aktardı. Saray masraflarını kıstı ve hediyeler verilmesini azalttı. Modern anlamda ilk kez bütçe çalışması yaptı. Rüşvet alınmasını engellemeye çalıştı. Hazineye borçlu olanlardan tahsilat yaptı.

Köprülü Mehmet Paşa

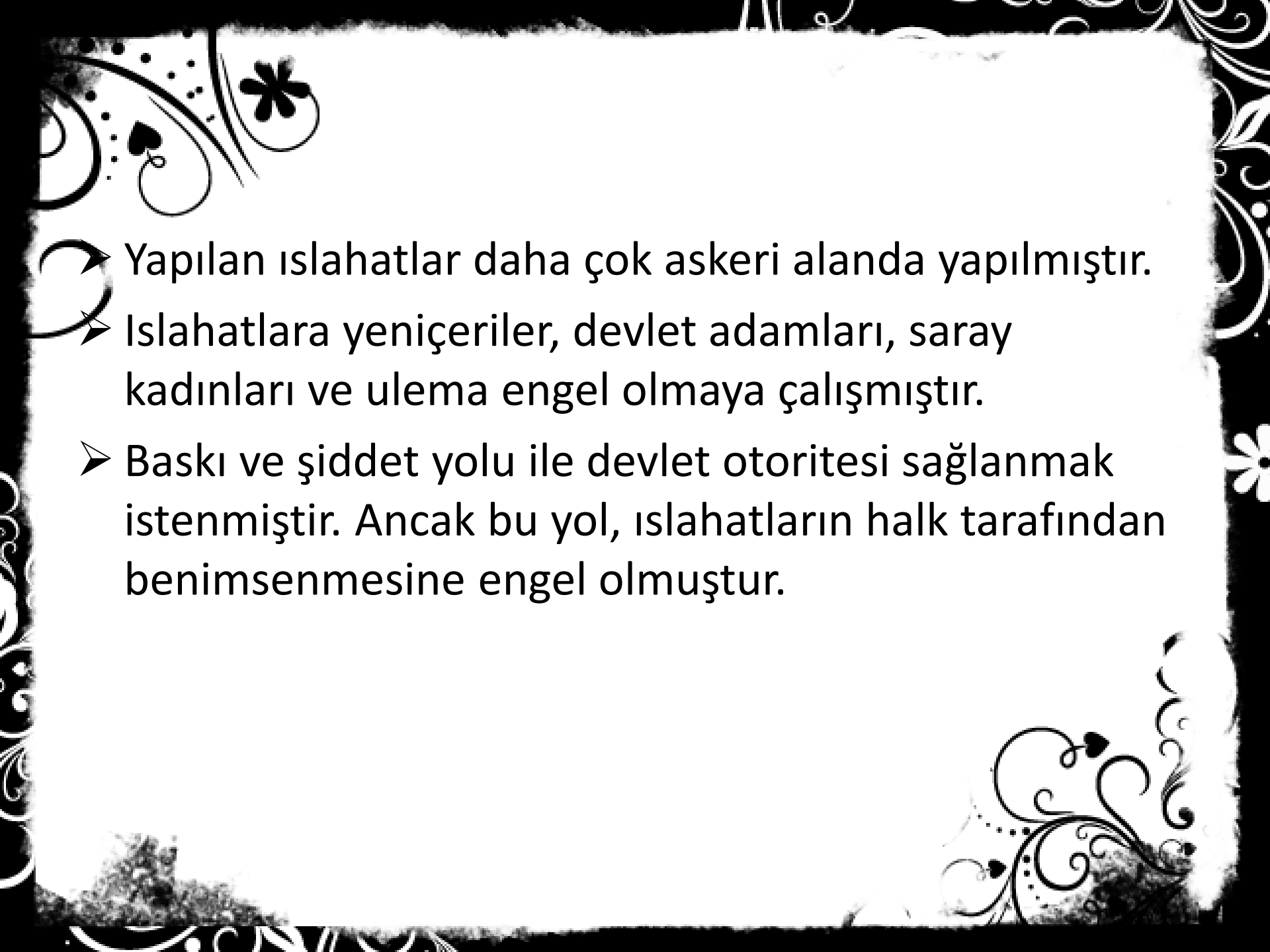
Orduyu disiplin altına almıştır. Hatalı gördüğü devlet adamlarını görevden uzaklaştırdı. İstanbul'da görüş ayrılığındaki bazı din ulemasını değişik yerlere görevlendirip tartışmalara son verdi. Görevini yapmayan asker ve memurun maaşını kesti. Donanmayı düzenledi. Ordu ve donanmada yaptığı ıslahatlar başarılı oldu ve Venediklilerden Bozcaada ve Limni Adaları geri alındı. Erdel beyinin isyanını bastırarak devlet otoritesini güçlendirdi.

Köprülü Fazıl Ahmet Paşa

Köprülü Mehmet Paşa'nın ölümünden sonra sadrazamlığa getirilen oğlu Köprülü Fazıl Ahmet Paşa ekonomik ve askeri alanda yeniliklere ağırlık verdi. Devlet giderlerini kısıtı. Bütçe açığını azalttı. Orduyu yeniden düzenledi. Topçu sınıfını güçlendirdi. İstanbul Çemberlitaş'ta kütüphane kurdurdu.

17.Yüzyıl ıslahatlarının genel özellikleri

- Kişilere bağlı kalmıştır. Devamlılık olmadığı için sonuca ulaşamamıştır.
- Nedenleri araştırılmadan sorunlara çözüm arandığı için kalıcı çözümler bulunamamıştır.
- Avrupa'daki gelişmeler takip edilememiştir.

-
- A decorative border with intricate floral and scrollwork patterns in black and white, framing the central text area.
- Yapılan ıslahatlar daha çok askeri alanda yapılmıştır.
 - Islahatlara yeniçeriler, devlet adamları, saray kadınları ve ulema engel olmaya çalışmıştır.
 - Baskı ve şiddet yolu ile devlet otoritesi sağlanmak istenmiştir. Ancak bu yol, ıslahatların halk tarafından benimsenmesine engel olmuştur.

IV.MEHMET DÖNEMİ SİYASİ OLAYLARI

IV. Mehmet döneminde içeride ıslahat çalışmaları yapılırken dışarıda ise Avrupa devletleri ile mücadeleler devam etmekteydi.

Osmanlı -Venedik İlişkileri

Kanuni Sultan Süleyman döneminde Doğu ve Orta Akdeniz' deki adaların alınmasıyla buradaki üstünlük Osmanlı Devleti' ne geçmiştir. Ancak Venedik bu durumu bir türlü kabullenemedi. Girit Adası'nı elinde bulunduran Venedikliler her fırsatta Osmanlı'nın ticaret yapan ya da hacı taşıyan gemilerine saldırıyorlardı. Osmanlı Devleti'nin tam anlamıyla Akdeniz' e hakim olabilmesi için stratejik önemi olan Girit' i alması gerekiyordu Bu nedenle Osmanlı donanması 1645 te Girit'i kuşattı. Kuşatma sırasında Venedik bir ara Çanakkale Boğazı'nı abluka altına aldı.

Köprülü Mehmet Paşa ablukayı kaldırdı. Papalık liderliğinde Fransa ve İspanya Venedik'e yardıma geldi. Kuşatma tam 24 yıl sürdü. 1669'da Köprülü Fazıl Ahmet Paşa döneminde ada fethedilebildi. Kuşatmanın bu kadar uzun sürmesi hem Osmanlı maliyesini hem de Osmanlı donanmasını olumsuz yönde etkilemiştir. Ayrıca Osmanlı donanmasının eski gücünde olmadığını göstermiştir.

ÖSMANLI- AVUSTURYA İLİŞKİLERİ

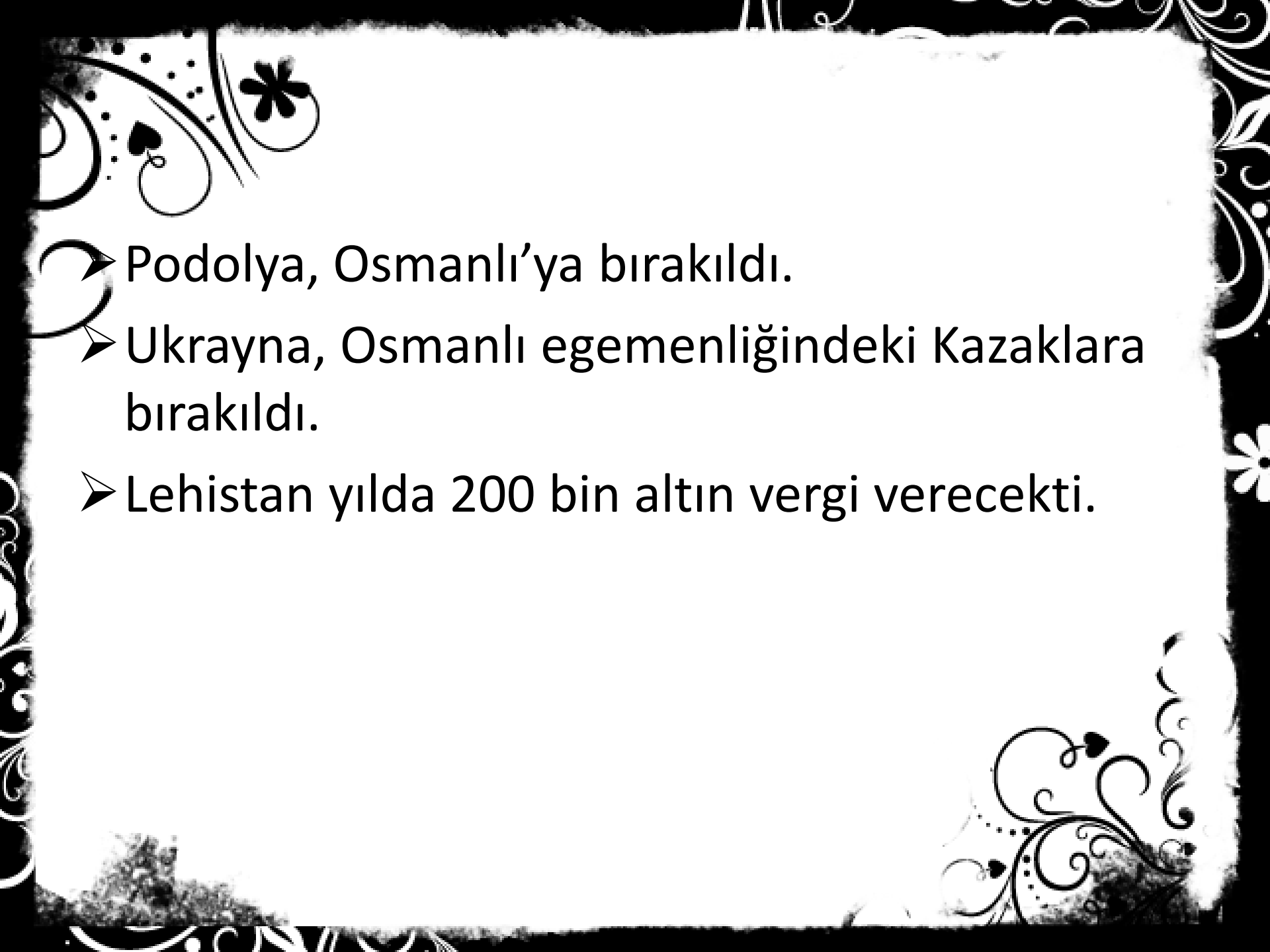
1606 Zitvatorok Antlaşması'yla sağlanan iki ülke arasındaki barış ortamı Avusturya'nın Erdel Beyliği'nin iç işlerine karışmasıyla yeniden bozuldu. 1662 de başlayan savaşlarda Köprülü Fazıl Ahmet Paşa Uyvar Kalesi'ni ele geçirdi. Uyvar Kalesi'nin alınmasından sonra Avrupa'da “**Uyvar önünde bir Türk gibi güçlü**” sözü söylenir oldu. Avusturya'nın barış isteği ile 1664'te Vasvar Antlaşması'nın imzalanması ile son bulmuştur.

* Bu antlaşmaya göre;

- Uyvar ve Neograd Kaleleri Osmanlı'ya bırakıldı.
- Avusturya, Osmanlı Devleti'ne savaş tazminatı verecekti.
- Erdel, Osmanlı Devleti'ne bırakılacaktı.

OSMANLI – LEHİSTAN İLİŞKİLERİ

Lehistan'ın Osmanlı denetimindeki Ukrayna Kazakları'na saldırması sonucu padişah IV. Mehmet Lehistan üzerine sefere çıktı. Bazı kaleleri kaybeden Leh kralı barış istedi. 1672'de imzalanan Bucaş Antlaşması'na göre;

-
- A decorative border with intricate floral and scrollwork patterns in black and white, framing the central text area.
- Podolya, Osmanlı'ya bırakıldı.
 - Ukrayna, Osmanlı egemenliğindeki Kazaklara bırakıldı.
 - Lehistan yılda 200 bin altın vergi verecekti.

Vergi maddesini Leh Diyet Meclisi'nin kabul etmemesi üzerine savaş yeniden başladı. 1676 yılına kadar süren savaşlar sonunda Bucaş Antlaşması vergi maddesi hariç aynen kabul edildi. Osmanlı Devleti'nin Batı'da toprak kazandığı son antlaşmadır. Bu antlaşmayla Batı'da en geniş sınırlara ulaşılmıştır.

OSMANLI – RUSYA İLİŞKİLERİ

- Rusya Osmanlı Devleti himayesindeki Özi Kazaklarına saldırınca Sadrazam Merzifonlu Kara Mustafa Paşa sefere çıktı ve 1678 de Çehrin Kalesi'ni aldı. Rusların isteği ile Bahçesaray (Çehrin) Antlaşması'nı imzaladı. Bu antlaşmaya göre;

- Kiev, Ruslarda kalmaya devam etti.
- Özi (Dinyeper) Nehri iki devlet arasında sınır oldu. İlk Osmanlı – Rus antlaşması olması yönüyle önemlidir.

II.VİYANA KUŞATMASI (1683)

Avusturya orta Avrupa da güçlü konuma getirebilmek için Macaristan'ı almak istiyordu. Vasvar Antlaşması'ndan (1664) sonra oluşan barış ortamı Avusturya'nın Macaristan'a saldırıları ile yeniden bozuldu. Katolik mezhebinden olan Avusturya , Protestan Macarlara saldırılar düzenledi. Macar kontu Tökeli İmre saldırılara karşı ayaklanarak Osmanlı Devleti'nden yardım istedi.Sadrazam Fazıl Ahmet Paşa Vasvar Antlaşması kapsamında bu yardım isteğini kabul etmedi. Fazıl Ahmet Paşa'nın ölümünden sonra sadrazam olan Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Macarların yardım isteğini kabul etti. IV. Mehmet'i ikna eden Sadrazam Merzifonlu Kara Mustafa Paşa bazı komutanların karşı çıkmasına rağmen savaş kararı aldı. Hazırlanan ordu ile Avusturya üzerine sefere çıkıldı.(1683)

Merzifonlu Kara Mustafa Paşa komutasındaki Osmanlı ordusu Viyana'yı kuşattı. Osmanlı ordusuna Eflak, Kırım, Erdel ve Boğdan Beyleri de katıldı. Bu kuşatmaya tek başına karşı koyamayacağını anlayan Avusturya imparatoru Avrupa devletlerinden yardım istedi. Paşanın teşvikiyle Alman, Fransız ve Lehlerden oluşan bir Haçlı ordusu Avusturya'nın yardımına geldi.

Osmanlı ordusu kuşatma yaparken Kırım hanına da Leh kuvvetlerinin Tuna Nehri'ni geçmesini engelleme görevi verilmişti. Kırım hanı, Leh ordusuna engel olamayınca Osmanlı ordusu kale ile Haçlı ordusu ateşi arasında kaldı. İki ay süren kuşatma sonunda Osmanlı ordusu ağır bir yenilgi aldı ve geri çekilmek zorunda kaldı. Merzifonlu Kara Mustafa Paşa, yenilginin bedelini hayatıyla ödedi.

KUTSAL İTTİFAK

II. Viyana Kuşatması'nda Osmanlı ordusunun bozguna uğratılması Avrupa devletlerini harekete geçirdi. Osmanlı Devleti'nin bu zor durumundan yararlanmak amacıyla papa Avrupa devletlerini birlik olmaya çağırdı. Osmanlı Devleti'ni Avrupa'dan tamamen atmak hevesiyle bir araya gelen devletlerin kurduğu birliğe **Kutsal İttifak** dendi. Kutsal İttifak içerisinde Avusturya, Venedik, Lehistan, Malta ve Rusya vardı. Kurulan bu birlik Osmanlı'ya dört cepheden saldırdı.

Osmanlı Devleti Kutsal İttifak devletleriyle süren mücadelesinde dönem dönem başarılar kazandı. Ancak Köprülü Fazıl Mustafa Paşa dönemindeki Salankamen ve II. Mustafa dönemindeki Zenta Seferlerinde ağır yenilgiler alındı. On altı yıl süren savaşlar sonunda karşı koyacak gücü kalmadığını anlayan Osmanlı Devleti barış istemek zorunda kaldı.

KARLOFÇA ANTLAŞMASI(1699)

- İngiltere ve Hollanda elçilerinin aracılığıyla yapılan görüşmeler sonunda Osmanlı ile Avusturya, Venedik ile Lehistan arasında imzalanan antlaşmadır.

Karlofça Antlaşmasının maddeleri

- Mora Yarımadası, Dalmaçya kıyıları ve Ayamavra Adası Venedik'e verildi.
- Podolya ve Ukrayna Lehistan'a verildi.
- Temeşvar ili ve Banat Yaylası hariç bütün Macaristan ve Erdel, Avusturya'ya verildi.
- Bu antlaşma yirmi beş yıl sürecekti.
- Antlaşma Avusturya'nın kefilliği altında olacaktı.

Sonuçları;

- Osmanlı Devleti'nin Batı'da bu kadar büyük ölçüde toprak kaybettiği ilk antlaşmadır.
- Avrupa, Osmanlı Devleti'ne karşı savunmadan saldırıya geçti.
- Türklerin Avrupa'da ilerleyişi durdu ve geri çekiliş başladı.(1921 Sakarya Zaferi'ne kadar).

İSTANBUL ANTLAŞMASI

- Rus delegesinin imza yetkisi olmadığı için Rusya, Karlofça Antlaşması'nı imzalamadı. Rusya ile bir yıl sonra 1700 yılında İstanbul Antlaşması imzalandı.

Maddeleri;

- Azak Kalesi Rusya'ya verilecekti.
- Rusya İstanbul'da sürekli elçi bulundurabilecekti.

Önemi;

İstanbul Antlaşması ile Ruslar Azak Kalesi'ni alarak Karadeniz'e inme politikasında ilk adımı atmış oldular.